

ΙΩΑΝΝΟΥ ΔΙΑΚΟΝΟΥ ΤΟΥ ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΥ
ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ ΕΙΣ ΤΑ ΤΗΣ ΡΗΤΟΡΙΚΗΣ ΠΡΟΓΥΜΝΑΣΜΑΤΑ

Ἐπειδήπερ ἡμῖν πρόκειται περὶ προγυμνασμάτων εἰπεῖν, ἀναγκαῖον διαλαβεῖν πρῶτον τίς ὁ τούτων πατὴρ καὶ ὅθεν πρὸς τὴν τούτων προήχθημεν συγχραφῆν.

Ἐστι τοίνυν πατὴρ τῆς παρούσης τῶν προγυμνασμάτων βίβλου Ἀφθόνιος Ἀυτιοχεὺς ὁ Σύρος ὁ Λιβανίου τοῦ Φασγανίου μαθητής. Ἡ δὲ αἰτία ἡ πρὸς τὴν τῶν γυμνασμάτων αὐτὸν ἔνυξε συγγραφὴν ἔστιν αὕτη. Μάρκω βασιλεῖ, νομοτριβεῖ τε ὄντι καὶ φιλολογωτάτῳ, φίλος ἡν ἐς τὰ μάλιστα Ἐρμογένης ὁ σοφιστής· ὃς καὶ χαριζόμενος, αὐτῷ πρότερον αἰτήσαντι ἀπασαν τὴν τῆς ρητορικῆς τέχνην καὶ δύναμιν ἐν τέσσαρσι βιβλίοις συμπεριλαβὼν 10 παραδέδωκεν, ἀπερ εἰσὶν αἱ καλούμεναι στάσεις, αἱ εὔρεσεις, αἱ ιδέαι καὶ αἱ μέθοδοι, ἀ καὶ ρητορικὴν ὠνόμασε, λυσιτελῇ τε οὖσαν καὶ μάλιστα τοῖς περὶ νόμους σπουδάζουσιν. Ἀλλ' ἐπεὶ τὸ τετράβιβλον τουτὶ σύνταγμα, γυμνασίας χάριν συντεθὲν πρὸς τὴν τῶν ρητόρων τέχνην, δεινὸν ἦν πρὸς τοὺς ἄρτι τῶν νέων ἐντυγ- 15 χάνοντας αὐτῷ καὶ ὥςπερεὶ τινος εἰςαγωγῆς δεόμενον, αὐτὸς οὗτος καὶ αὖθις ὁ δηλωθεὶς Ἐρμογένης ἔτερα συνέταξε προγυμνάσματα, τὸν ἀριθμὸν ὄντα δύο καὶ δέκα, πρὸς τοῦτο συντείνοντα, ἀ καὶ εἰσὶ ταῦτα, μῦθος, διήγημα, χρεία, γνώμη, ἀνασκευὴ, κοινὸς τόπος, ἐγκώμιον, σύγκρισις, ἥθοποιία, ἔκφρασις, θέσις καὶ 20

Περιλαμβάνεται ἐν τῷ Παλατίνῳ κώδικι 358 τῆς βιβλιοθήκης τοῦ Βατικανοῦ, φ. 228^a - 229^b, αἱώνος ιε'.

1. πειδήπερ 6. αἴτια ἡ 8 ταμάλιστα ἐκ τοῦ τὸ πρῶτον γραφέντος τὰμάλιστα 11. εἰσιν 12. τὲ 13. λλ' 16 ὡς περεὶ δεόμενος διωρθωμένης ἀνωθεν τῆς καταλήξεως εἰς ον
18. καίδεκα 19. καὶ εἰσὶ

εἰςφορὰ τοῦ νόμου. Ἐπεὶ δὲ ταῦτα ἀσαφῆ πως ἐδόκουν καὶ δύσληπτα, ὅτε ὅντα ἀπαραδειγμάτιστα, ἔτερα ἀντὶ τούτων ἔξεθεντο ἄλλοι τε πολλοὶ τῶν ρητόρων καὶ δὴ καὶ ὁ παρὼν σοφιστής Ἀρθονίος, οὐ καὶ μᾶλλον προύχριθησαν ἀναγινώσκεσθαι· ως σαφέστερα.

5 Δώδεκα δὲ ὅντα, ως ἔφημεν, ἀπερθῆ Ερμογένης συνέταξεν, οὗτος εἰς δεκατέσσαρα ταῦτα διεῖλε. Έκείνου μὲν γάρ ἐν μιᾷ καὶ τῇ αὐτῇ διδασκαλίᾳ τὸ τε ἐγκώμιον καὶ τὸν φόγον διδάσκοντος, οὗτος ιδίαν ἀπένειμεν ἐκάστῳ διδασκαλίαν, ιδίαν μὲν ἐγκωμίῳ καὶ αὖ ιδίαν φόγῳ· καὶ περὶ ἀνασκευῆς δὲ καὶ κατασκευῆς ὅμοιως.

10 'Αλλ' ἐπειδὴ τόν τε πατέρα τῆς βίβλου καὶ τὴν αἰτίαν ἀποδεδώκαμεν, φέρε καὶ περὶ τῶν λοιπῶν διέλθωμεν. Καὶ πρῶτον εἴπωμεν διὰ τί τε προγυμνάσματα καλοῦνται καὶ τίς δρος προγυμνάσματος καὶ γυμνάσματος. Γυμνάσματα μὲν οὖν λέγονται κυρίως αἱ τῶν πολιτικῶν ὑποθέσεων || μελέται τῶν πλασματικῶν,

15 ως διαφορὰν εἰς τοὺς τῶν ἀληθινῶν ὑποθέσεων λόγους γυμνάζομένων ἡμῶν. Ἐπεὶ οὖν αἱ τῶν πλασματικῶν μελέται γυμνάσματα λέγονται, εὐλόγως τὰ Ἀφθονίου προγυμνάσματα λέγονται ως πρὸ τῶν γυμνασμάτων ἐκείνων ὅντα· διὰ τούτων γάρ πάλιν εἰς τὰς ἀληθινὰς τῶν ὑποθέσεων γυμνάζομεθα. "Ωςτε γυμνάσματα μὲν 20 καὶ ἀσκησὶς ἀληθής καὶ παίδευσις τῆς ρητορικῆς τὸ τοῦ Ερμογένους τετράβιβλον, τὰ δὲ τοῦ Ἀφθονίου εἰςαγωγὴ τίς εἰσι πρὸς ἐκεῖνο καὶ οἷον ἀνάπτυξις βραχεῖα καὶ ἔθισμὸς, ἀλείφοντα καὶ διεγείροντα τοὺς νέους πρὸς τὴν ἔξετασιν ἐκείνου. Τὸ γυμνάζεσθαι κυρίως ἔστι τὸ γυμνὸν ἀγωνίζεσθαι καὶ ἔχμανθάνειν εἴτε πολεμικὴν ἀσκησιν, εἴτε ἀμιλλητηρίους ἀγῶνας, δίαιταν τυχὸν ἢ παγκράτιον ἢ πυγμὴν ἢ πάλην· ἐκεῖθεν γάρ εἰληπται τὸ γυμνάζεσθαι, καταχρηστικῶς δὲ ἐκφέρεται καὶ ἐπὶ πάσης λογικῆς παθείας καὶ πρακτικῆς. Γυμνάζομαι οὖν οὐ τὸ γυμνὸς διάπειραν ποιοῦμαι· τούτο γάρ ἡ κυριολεξία ἔστιν· ἀλλὰ τὸ ἀπλῶς ἐκπαιδεύεσθαι τι.

3. τὲ 12. διατί¹
ῶςτε 21. τις εἰσὶ²
26. πάλιν

15. ἀληθεινῶν 19. ἀληθεινὰς
22. βραχεία 23. ὁ γυμνάζεσθαι

"Ελθωμεν δὲ καὶ ἐπὶ τὸν δρον. 'Ιστέον μέντοι, δτι τὸ προγύμνασμα γενικόν ἔστιν ὄνομα, διαιρούμενον εἰς τὰ καθ' ἑκάστην ἐπιστήμην καὶ τέχνην προγυμνάσματα. Οὐκοῦν πρῶτον τὸν τοῦ καθολικοῦ προγυμνάσματος δρον εἴπωμεν. "Εστι τοίνυν προγύμνασμα ἀσκησις μετρίων πρὸς μειζονῶν πραγμάτων ἐπίρρωσιν, 5 τὸ μὲν ἀσκησις ἀντὶ τοῦ γένους τιθέντες, τὰ δὲ λοιπὰ ἀντὶ διαφορῶν χωριζούσῶν τὸ καθόλου προγύμνασμα ἐπὶ τῶν λοιπῶν ἀσκήσεων τῶν μὴ ἐν γυμνάσμασιν. 'Ο δὲ τοῦ φητορικοῦ προγυμνάσματος δρος εἰσαγωγικὴ τριβὴ διὰ λόγου τῶν κατὰ φητορικὴν εἰδῶν ἢ μερῶν, χρήσιμά τινα προασκουμένη. Εἰληπται οὖν κάν- 10 ταῦθα τὸ τριβὴν ὄνομα ἀντὶ γένους, τὰ δὲ λοιπὰ ἀντὶ συστατικῶν διαφορῶν. Εἰδη δὲ φητορικῆς λέγοιτ' ἀν τὸ τε συμβουλευτικὸν καὶ τὰ λοιπὰ εἰδη καὶ μέρη τούτων ἢ τὰ τοῦ πολιτικοῦ λόγου· τὸ δὲ χρήσιμά τινα εἶπε, διότι οὐκ εἰς πάντα προασκεῖ ἡμᾶς. 'Η γὰρ ἀν ἥρκει τὰ προγυμνάσματα μόνον μαθοῦσι τῷν κατὰ φητο- 15 ρικὴν πραγμάτων τῆς περὶ τὰς διαιρέσεις ἑκάστου εἰδούς ἀπηλλάγθαι φιλοπονίας. Τὸ δὲ προασκουμένου ἀντὶ τοῦ προασκοῦσα.

"Ελθωμεν δὴ λοιπὸν καὶ ἐπὶ τὴν τῶν πολυθρυλήτων κεφαλαίων ζήτησιν, ὅκτῳ κατὰ τὸν ἀριθμὸν τυγχανόντων. "Εστι δὲ ταῦτα ὁ σκοπὸς, τὸ χρήσιμον, τὸ γνήσιον, ἢ αἰτία τῆς ἐπιγραφῆς, 20 [ἢ τάξις τῆς ἀναγνώσεως], ἢ εἰς τὰ κεφάλαια || διαιρέσις, ὁ διδα- φ.229. σκαλικὸς τρόπος, ἢ ὑπό τινος ἀναφορά. Σκοπὸς τοίνυν ἔστι τῷ 'Αφθονίῳ τῇ τῶν προγυμνασμάτων ὑποθέσει προασκῆσαι καὶ προεθίσαι ἡμᾶς εἰς τὰ κατὰ τὴν φητορικὴν μέρη καὶ εἰδη, ἵτι δὲ καὶ τὰ τοῦ πολιτικοῦ λόγου μέρη. Πῶς δὲ τῶν δεκατεσσάρων ὑπάρχει 25 εἰς ὁ σκοπός; Τὰ ὑπό μίαν τέχνωσιν ἢ διδασκαλίαν ἢ ὑπὸ εἰδος ἢ γένος ταττόμενα ἔνα ἔχουσι καὶ τὸν σκοπὸν, κἄν πέφυκε μυρία. Τὸ δὲ χρήσιμον ἀπὸ τοῦ σκοποῦ δῆλον· χρησιμεύει γὰρ ἡμῖν εἰς τε

1. στέον	3. τοῦ τοῦ	9. εἰσαγωγικὴ ἐκ τοῦ τὸ πρῶτον
γραφέντος εἰσαγωγὴ	15. ἥρκη ἐκ τοῦ τὸ πρῶτον γραφέντος ἥρτη	
18. πολυθρηλάτων	21. ἡ τάξις τῆς ἀναγνώσεως προσέθηκα ἐκ τῶν κατωτέρω, ἐν σ. 178, 8	27. ταττόμενα ἐκ τοῦ τὸ
		πρῶτον γραφέντος ταττόμενα
		27-28. ὁ δὲ

τὰ κατὰ ρητορικὴν μέρη καὶ εἰδη, ἔτι δὲ καὶ εἰς τὰ τοῦ πολιτικοῦ λόγου μέρη. Τί δέ; γνήσιον Ἀφθονίου τὸ παρὸν βιβλίον; Δῆλον ἔχει τε τῆς πάντων συμφωνίας καὶ ἐκ τοῦ παρὸς μηδενὸς τῶν πρὸ ἡμῶν νοθείας τὸ τοιούτον ἀλῶναι γραφῆ, ἔτι δὲ καὶ ἐκ τοῦ δε εἰς αὐτὸν ἐπιφερομένου ἐπιγράμματος

*Eἰς σοι δητορικῆς, φίλος, πόθος ἐμπεσεις θυμῷ,
μή σε γυμνασίη Ἀφθονίου λάθη.*

Τάξις τῆς ἀναγνώσεως τῶν προγυμνασμάτων πρὸ τῶν στάσεων.

Πέμπτον κεφάλαιον ἔστιν ἡ αἰτία τῆς ἐπιγραφῆς, ἐνῷ ζητήσαις διφείλομεν ὅποιόν τι ἔστι τὸ Ἀφθόνιος ὄνομα, εἶτα τί βούλεται σημαίνειν ἐν τῇ παρούσῃ ἐπιγραφῇ τὸ σοφιστῆς ὄνομα. Τὸ μὲν οὖν Ἀφθόνιος ὄνομα ἔστι μὲν κύριον καὶ παράγωγον, τὰ μάλιστα δὲ οἰκειότατον τῷ ρήτορι πέφυκε τὸ ἀφθόνως, ἥτοι πλουσίως, τὰ τοῦ λόγου ρεῖθρα προχέειν τὸ τε πάθους ἔκτὸς, δῆλα δὴ φθόνου, ἐπαντλεῖν τοῖς μαθητευομένοις τῆς διδασκαλίας τὰ νάματα. Τὸ τοίνυν σοφιστῆς μετὰ τῶν ἀλλων αὐτοῦ σηματινομένων σημαίνει καὶ τὸν ἐν πλάσμασιν ἐγγυμναζόμενον. Πήτωρ μὲν γάρ ἔστιν ὁ τοῖς ἀληθινοῖς ἀγῶσιν ἐγγυμναζόμενος καὶ ἐπὶ δικαστηρίου, ως ὁ Δημοσθένης· σοφιστῆς δὲ ὁ πλασματογράφος καὶ μὴ ἐπὶ δικαστηρίου ἀγωνιζόμενος, οἷος ἦν ὁ Λιβάνιος. Ο τοίνυν Ἀφθόνιος λέγεται σοφιστῆς ἢ ως σοφίζων τοὺς φοιτητὰς τῷ τὰ τῆς ρητορικῆς τέχνης αὐτοῖς ἀναπτύσσειν ἢ ως πλασματογράφος ὃν καὶ μὴ ἐπὶ δικαστηρίου ἀγωνιζόμενος, οἷος ἦν ὁ Λιβάνιος. Προγυμνάσματα δὲ εἴπει μόνον, μὴ προσθεῖς εἰς τὴν δητορικὴν, οὐκ ἀλόγως. Ωςπερ γάρ ὁ Πορφύριος, γράφων Εἰςαγωγὴν, Πορφυρίου Εἰςαγωγὴ ἐπέγραψε, μὴ προσθεῖς εἰς φιλοσοφίαν, ἀτε δὴ τοῦ τοιούτου καὶ σιωπηρῶς διὰ τὸ ὑπερέχον τῆς φιλοσοφίας τὸ πρὸς τὰς ἄλλας

4. νωθείας ἀλῶναι 5. γράμματος 6. ἐμπεσσο 9. κεφάλαιον ἔστιν 10. ὅποιον τὶ 12-13. ταμάλιστα 14. δηλαδὴ

15. φθόνος 20. δικαστήριον 22. ἀναπτύσσειν 23. περιγύμνάσματα

έπιστήμας προσυπακουομένου, οὗτω καὶ ὁ Ἀφθόνιος εἰς τὴν μεγίστην καὶ βιωφελεστέραν τῶν τεχνῶν γυμνασίαν ἀορίστως τὸ βιβλίον Προγυμνάσματα ἔγραψε. *Προγυμνάσματα* δὲ καὶ οὐχὶ *Περὶ προγυμνασμάτων* τὸ βιβλίον ἐπέγραψεν, διτι σύνηθές ἐστι τὸ ὄνομα περὶ οὗ ὁ λόγος προγράφειν τοῦ συγγράμματος, ὡςπερ ὁ περὶ Θεμιστοκλέους λόγος Θεμιστοκλῆς ἐπιγέγραπται. Πλάτωνι καὶ ὁ περὶ πολιτείας *Πολιτεῖα*.

Ἡ δὲ εἰς τὰ κεφάλαια διαιρεσίς; Διαιρεσίς οὖν ἐνταῦθα ἡ τῶν ίδίων προγυμνασμάτων κεφαλαίων καὶ ἄλλως ἡ εἰς τὰ κεφάλαια διαιρεσίς τέμνεται τὸ παρὸν βιβλίον εἰς τε τὰς πρὸς τὸ συμβουλευτικὸν εἶδος γυμναζούσας ἡμᾶς γυμνασίας καὶ εἰς τὰς πρὸς τὸ δικανικὸν καὶ εἰς τὰς πρὸς τὸ πανηγυρικὸν καὶ πάλιν εἰς τε τὰς προσμίοις ἀναλογούσας καὶ εἰς τὰς σωζούσας εἰκόνας τῆς διηγήσεως, ἔτι δὲ καὶ εἰς τὰς τῶν ἀγώνων καὶ ἐπιλόγων χρείας ἀναπληρούσας.

Ἐλθωμεν καὶ ἐπὶ τὸν διδασκαλικὸν τρόπον. Διδασκαλικῶν οὖν 15 τρόπων τεσσάρων ὄντων, διαιρετικοῦ, δριστικοῦ, ἀποδεικτικοῦ καὶ ἀναλυτικοῦ, δυσὶ μόνον χρῆται ὁ Ἀφθόνιος ἐν τῷ παρόντι συγγράμματι, τῷ τε δριστικῷ καὶ τῷ διαιρετικῷ, τῷ μὲν διαιρετικῷ, ἡνίκα λέγει, τῶν συγγραμμάτων ἔκαστον λέγων, διτι *Toῦ μόνθου* τὸ μέν ἐστι λογικὸν, τὸ δὲ ἥθικὸν, τὸ δὲ μικτὸν, τῷ δὲ δριστικῷ 20 . χρῆται, ἡνίκα δρίζεται τὰ προγυμνάσματα, λέγων, διτι "Εστι δὲ μόνθος λόγος ψευδῆς καὶ τὰ ἔξῆς καὶ Διῆγημά ἐστιν ἔκθεσις πράγματος καὶ τὰ ἔξῆς. Τρόπῳ διδασκαλίας ἐνταῦθα Ἀφθόνιος κέχρηται

1. Τὸ προσυπακουομένου ἔχει τόνον καὶ ἐπὶ τοῦ ὅμι διαγραφέντα, ἀτε τοῦ βιβλιογράφου σκοποῦντος τὸ πρῶτον νὰ γράψῃ προσυπακουόμενον
2. τεχνῶν τεχνολογία γύμνασίαν τοῦ γ τοῦ γύμνασίαν μεταγραφέντος ἐκ τοῦ τὸ πρῶτον γραφέντος τελικοῦ ν τοῦ τεχνολογίαν
4. 'Ἐν τῷ προγυμνασμάτων τὸ πρὸ προσετέθη ἐν τῇ φᾳ ἀμέσως πρὸ τοῦ γυμνασμάτων ἐν ἀρχῇ τοῦ στίχου
7. Τὸ δὲ πρὸ τοῦ δὲ λείπει ταίρεσις οὖν
15. τρόπων
17. 'Αντὶ τοῦ ἀφθόνιος εἶχεν ἀρχίσει γράφων ἀχθ
23. ρόπω συγγράμματι

σαφεῖ καὶ προβιβάζοντι τοὺς μυεῖσθαι μέλλοντας πρός τινα τελεώτερα ἐκ τῶν ἀτελεστέρων.

Τύπο τι μέρος ἀναφορά. Ἀναφέρεσθαι δέ φασι τὸ παρὸν βιβλίον οὕτε εἰς τὸ θεωρητικὸν, ἐπεὶ μηδὲ φυσιολογικὸν ηθεολογικὸν ημαθητικεύεται, ἀλλ' οὐδὲ εἰς τὸ πρᾶγμα· οὐδὲ γάρ διδάσκει πῶς δεῖ κοσμεῖν τὰ ηθη, ἀλλ' εἰς τὸ μέσον τούτων, τὸ μεθοδικὸν καὶ δργανικόν· τοῦτο δέ ἔστι τὸ λογικόν· κανόνας γάρ φασι καὶ μεθόδους διδάσκει.

Τινὲς δὲ καὶ τὸν χαρακτῆρα ζητοῦσι τοῦ παρόντος βιβλίου.
 10 Χαρακτῆρες δέ εἰσι τοῖς, ἀδρὸς, ταπεινὸς, μέσος. Ἄδρὸς μὲν οὖν
 ἔστιν ὁ κομπηρὰς ἔχων λέξεις, νοῦν δὲ ταπεινὸν, ὡς ἔχει τὰ τοῦ
 Λυκόφρωνος· ταπεινὸς δέ ὁ νοῦν μὲν ἔχων υψηλὸν, λέξεις δὲ τα-
 πεινὰς, ὡς τὰ τοῦ Θεολόγου· μέσος δὲ ὁ μήτε νοῦν υψηλὸν ἔχων
 μήτε λέξεις κομπηρὰς, ἀλλ' ἀμφότερα μέτρια, οἷά ἔστιν ὡς ἐπὶ
 15 τὸ πλεῖστον τὰ τοῦ Χρυσοστόμου. Ορᾶται τοίνυν δὲ Ἀφθόνιος οὐχ
 ἐνὶ μόνῳ γαρακτῇρι δι' δλου, ἀλλὰ καὶ τοῖς τρισὶν [χρησάμενος].
 πῃ μὲν γάρ τῷ ἀδρῷ χρῆται, ὡς ἐν τῇ ηθοποιίᾳ, πῃ δὲ τῷ ἀνει-
 μένῳ καὶ ταπεινῷ, ὡς ἐν τῇ ἐκφράσει· διὸ καὶ αὐτὸς ἐκεῖτε λέγει
 δεῖν τὸν χαρακτῆρα ἀνειμένον ἐκφέρειν· πῃ δὲ καὶ τῷ μέσῳ χρῆ-
 20 ται, ὡς ἐν τισι τῶν ἀλλων.

4. μὴδὲ	9. τινὲς	10. ἀδρὸς ἐκ τοῦ τὸ πρῶτον γροφέντος		
ἀνδρὸς	ἀδρὸς	14. οἷα ἔστιν	16. διο'	χρησάμενος
προσέθηκε	17. ἀδρῷ χρᾶται	19. ἀναμένον ἐφέρειν		

ΙΩΑΝΝΟΥ ΑΡΓΥΡΟΝΟΥΛΟΥ
COMPENDIUM DE REGULIS ET FORMIS RATIOCINANDI
PER IOHANNEM ARGYROPULUM EX OMNIBUS REGULIS
BREVITER EXCERPTUM ATQUE COMPOSITUM
GRATIA PHYLIPPI VALORII DISCIPULI SUI

De universalibus.

Universalia seu predicabilia non transcendentia sunt quinque, Genus, Differentia, Species, Proprium et Accidens. Genus est id quod de pluribus differentibus specie hoc ipso quid est predicatur. Genus aliud est generalissimum, quod quidem tantum est genus, et nunquam est species; propterea quia supra se non habet aliud quid uti genus, ut substantia, qualitas et similia, aliud subalternum, quod quidem et genus et species est. Species ad superum, genus ad infera, ut animal, scientia et similia. 10

Species est id quod subicitur generi, uel quod de individuis sine ullo medio predicatur. Species alia est specialissima: que quidem species tantum est, ut Homo, Equus, Albedo et quicquid est tale, alia subalterna, que quidem et species est et genus; perinde atque subalternum genus, ut 15 animal scientia, color et quicquid est simile.

¶ Differentia est id quo quipiam ab alio differt uel φ. 1^η quo species genus excedit vel quod hoc ipso quale est in essentia, de quibus dicitur predicatur. Differentiae alia separabilis est, ut ambulatio, somnus et similia, alia inseparabilis, cuius alia per accidens est, qualis est nigredo Ethiopis et albedo cerusae, alia per se, que quidem sola gene-

Περιλαμβάνεται ἐν τῷ κώδικι 1288 τῇς ἐν 'Ρόμῃ 'Αγγελικῇς βιβλιοθήκῃ, φ. 1 - 39, αἰῶνος 1ε'.

rum diuisiua est et specierum constitutiua, qua propter et specifica nuncupatur, ut rationale et irrationalis; hominis illud, hoc beluae talis est differentia.

Proprium est id quod alicui uniuersali consistit uel per se accidit. Proprium aliud alicui quidem uti dictum est soli accidit, non tamen cuilibet competit eorum quae sunt sub illo, quale est mederi respectu hominis, citharamque pulsare. Aliud alicui quidem accidit et cuilibet eorum competit, que sub illo sunt collocata. Non tamen illi accidit soli, ut bipes ac quadrupes. Illud enim homini, hoc leoni competit: hoc modo proprium est. Aliud et soli accidit tali atque omnibus quidem competit, quae sunt sub illo et semper etiam competit risibile hoc modo hominis et rugibile leonis proprium est. Hoc et proprie proprium dicitur et || mutuam cum eo cui competit suscipit predicationem. Quicquid enim est homo risibile est et quicquid est risibile homo est.

Accidens est id quod adesse et abesse potest sine subiecti corruptione et quod eidem inesse potest et non inesse. Hoc duplex est. Aliud enim est separabile, ut somnus, ambulatio et similia, aliud inseparabile, ut albedo respectu cerusae et nigredo respectu corui et Ethiopis atque picis. Id libere cogitatione abesse potest sine subiecti corruptione.

De predicamentis.

Predicamentum est inter conceptus ordo superos inferosque quo superi predicati inferi subiecti natura subeunt roborem. Predicamenta in quibus sunt ea quae diximus predicabilia decem sunt, substantia, qualitas, quantitas, ad aliquem seu relatio, ubi, quando, habere, situm esse, agere, pati. Ad quae sane conceptus omnis haud transcendens

11. Ἐν τῇ φιλολογίᾳ χειρὶ. — Aliud soli accidit tali atque omnibus quidem competit quae sunt sub illo, non tamen semper quo pacto canities homini competit. aliud ^{et} A soli

reducitur substantia, ut homo, bos, equus; quantitas, ut numerus, linea, superficies, qualitas, ut caliditas, albedo, dulcedo, amaritudo; relatio, ut paternitas, filiatio, similitudo ac dissimilitudo; ubi, ut in foro, in templo, Floren- 2 tiae, Romae; quando, ut hodie, cras, || kalendis, nonis, 5 idibus et quicquid his simile; habere, ut indutum esse, armatum et id genus; situm esse, ut iacere, stare atque sedere; agere, ut incidere, urere, pungere, atque uincere; pati, ut incidi, uri, pungi et uinci. Atque cum per se quidem horum singula concipiuntur aut dicuntur, nulla prorsus 10 inde sit aut affirmatio aut negatio; cum autem inter sese connectuntur, affirmatio continue pululat aut negatio.

De substantia.

Substantiae alia est corpus, alia corporis expers; corpus aliud est animatum, aliud inanimatum; animatum aliud est 15 sensituum, aliud non sensituum; sensituum quod quidem est animal, aliud particeps, aliud expers est rationis; particeps roboris, aliud mortale, aliud immortale est. Illic est homo sub quo sunt singuli homines, ut Cicero, Scipio, Plato, hic cœlum, sub quo tamque specie cœlum hoc est et partes ipsius rationes similes subeuntes. Expers autem rationis belua est, sub qua per differentias diuersas species multorum animalium singulē collocantur, ut equus, bos, asinus, leo, quae species speci- 20 alissime sunt, ut et homo, sub quibus singulis individua collo- cantur || solo numero differentia, sub equo hic equus et ille, 25 et boue his bos et ille, et eodem in ceteris modo. Pari modo et ipsum non sensituum dividendum est quod quidem plantam esse constat, quae per differentiam in herbam, fruticem arbo- remque diffunditur; atque herba quidem ueluti genus in uarias species, in maluam, marubium, ueratrum ceteraque talia diui- 30 datur. Quod si haec sunt spetialissimē species, sub ipsis singu-

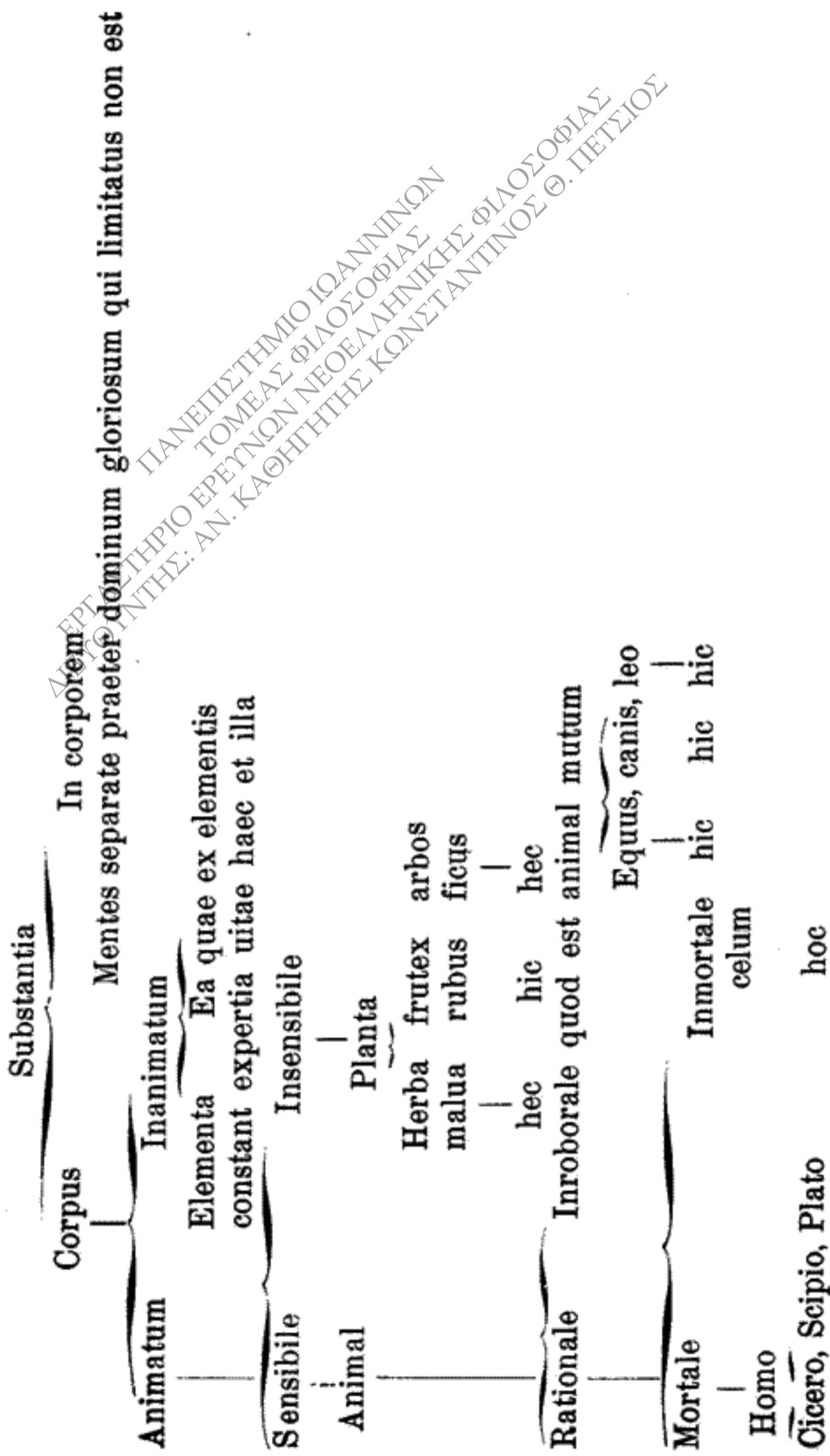
6. et πρόσθετον ἄνωθεν 20. *spesies mu^ltorum* 21. *equus* 22. *specia-
lissime* 24. *equus* 27. *fructicem* 29 (καὶ σ. 184, 3, 19). *diuidatur*

laria collocantur, sub malua haec et illa, sub marubio hoc et illud, et eodem de ceteris modo. Frutex autem in rubum, rosam et tales species per differentias diuidatur quod si eae specialissime sunt, sub ipsis individua continuo collocantur, sub 5 rubo hec et illa, sub rosa hec et illa, et simili de ceteris modo. Arbos etiam uti genus et ipsa suas in species per differentias diffunditur, in nucem, ficum, oliuam, pinum, abietem, ceteraque similis genus, sub quibus si specialissima sunt, individua sunt continuo collacanda, haec nux et illa sub nuce, haec 10 ficus et illa sub ficu et de ceteris modo eodem. Eadem et in non animato agenda sunt. Diuidendum enim et ipsum ut genus per differentias suas in species est, in elementa, in quibus ignem, aerem, aquam, terram et ea quae ex elementis constant: expertia uite qualia sunt minerabilia ipsa, 15 lapides, in quibus stagnum, argentum, aurum, alum, sulphur; id genus et quicquid inter haec cadit et elementa.

¶. 3. Denique de corporis || experite substantia persimilis est per omnia ratio. Secunda enim per differentias ut genus et illa suas in species diuidatur. Has separatas substancias esse 20 constat, quas et mentes et intelligentias appellare solemus, in quibus et in unaquaque specie individuum unum perpetuum est. Excipiatur deus gloriosus, qui quidem illimitatus est ac infinitus et hoc pacto plenius praedicamentum substantiae diudi potest. Aristoteles autem hoc modo distribuisse ipsum uidetur. Substantiam non aliam primam esse dicit, aliam secundum per primam quodvis individuum; per secundam species generaque intelligendo; atque illud quidem primo et propriissimam atque maximam substantiam asserit esse. Species autem et genera non ita substancias esse 25 quamque species, magis substancias quam genera dicit esse.

1. *marubio* πρόσθετον ἐν τῇ φάσι ἐν συνεχείᾳ τοῦ κειμένου, ἔπειται δὲ *rosa* διαγεγραμμένον 2-5. *Frutex - modo* πρόσθετα ἐν τῇ φάσι 7. *diffundatur*

nu^cem 9. *hec* 10. *ceteris* 11. *in^{no} animato* 20. *apellare*

Competit omni substantię in subiecto non esse et si non soli, nam et differentię substantia competit. Competit primę substantiae hoc, aliquid significare: competit etiam omni substantiae ut nihil ipsi contrarium sit et ut non suscipiat 5 in se per latitudinem gradus magisque ac minus substantia sit. Maxime tamen substantię proprium esse uidetur unum idemque ipsam persistere siue mutatione susceptium esse contrariorum. **Et haec** sint satis de substantia dicta.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΑΣ
ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΑΝ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΛΑΖΑΡΟΥ
ΕΠΙΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΝΕΟΕλληνικής Φιλοσοφίας
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΑΝ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΛΑΖΑΡΟΥ

ΙΩΑΝΝΟΥ ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΑ

1

ΠΡΟΣ ΝΙΚΟΔΗΜΟΝ ΤΡΑΓΚΕΔΙΝΗΝ

(Ἐκ Φλωρεντίας, 1 Αὐγούστου 1460).¹

Johannes Argiropilus Constantinopolitanus Nicodemo nobilissimo et preclarissimo viro, domino Nicodemo serenissimi ducis Mediolani egregio oratori, suo patri percolendo salutem.

Non sensi tuum recessum. Nam si sensissem et tuam prestanciam rogassem. ut illam rem pegas, et ad serenissimum principem litteras dedissem. Nunc tandem sensi et statim ad prestabilitatem tuam has exaravi et ad serenissimum litteras dedi. Obsecro igitur tuam humanitatem, ut rem illam diligentius agas, ut des meas litteras serenissimo et ut me sue serenitati vehementer commendes. Sum enim eius servus fidelis atque perpetuus. Vale vir prestantissime et me ama. Ex Florentia 1 Aug. 1460.

Puer de quo diximus Theodorus appellatur Rhaul et est filius nobilis viri Nicholai Rhaulis

Nobilissime atque magnifice vir. Vidi atque percepi ea que ad me vestra nobilitas scripsit, et etiam que percepit clarissimus et desertissimus vir Filefus. Et cum non habeam domi librum Plutarchi illum, dabo operam ut paulo post habeam illum et videam illum passum quo pacto se se habet; deinde ad vestram prestabilitatem scribam.

¹ Περιλαμβάνεται ἐν ἀντιγράφῳ ἐν τῷ τῆς 'Ρικκαρδιανῆς βιβλιοθήκης τῆς Φλωρεντίας κώδικι 834 φ. 36^a.

10. commendes

2.

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΑΥΤΟΝ

(Ἐκ Φλωρεντίας, 5 Σεπτεμβρίου 1460).¹

Johannes Argiropulus Constantinopolitanus nobilissimo et preclarissimo viro domino Nicodemo suo amico percolendo sal[utem].

Et paulo ante litteras ad nobilitatam tuam dedi una 5 cum litteris quas ad illum dedi, et nunc etiam identidem facio. Rogo itaque ut has etiam litteras des serenissimo principi et me ei plurimum commendes et etiam illum puerum de quo nobilitati tue nonnulla locutus sum, qui quidem sub tutella illustrissimi principis vivit Theodorusque 10 appellatur Rhaul, filius nobilis viri greci domini Nicolai Rhaulis Issis. Quod si illud quod nobilitati tue dixi fuerit impetratum, litteris antea certioreme me redde. Sin minus fiet, at id tamen nobilitatem tuam summopere rogo ut puerum iam dictum plurimum serenissimo principi mea ex 15 parte commendes. Hoc cum ceteris officium magis obligatum me tue nobilitati reddet. Vale felix et fac ut a serenissimo principe litteras habeamus pro ijs que scripsimus ut auctoritatis aliquid te intercedente apud illum consequamur. Vale iterum felix et me ut soles ama. Ex Florentia 20 V die septembris 1460.

¹ Περιλαμβάνεται ἐν ἀντιγράφῳ ἐν τῷ τῆς 'Ριχαρδιανῆς βιβλιοθήκης τῆς Φλωρεντίας κώδικι 834 φ. 36α.

1. *Argiropulus Constantinopolitanus* 2. *precolendo* 11. Διὰ τοῦ
isis ἀνταποδίδεται τὸ ἐπώνυμον τοῦ 'Ραούλ Οἰστᾶς 18. *auctoritatis*

3.

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΔΟΥΚΑ ΜΕΔΙΟΛΑΝΟΥ

ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΝ ΣΦΟΡΤΣΑΝ

(Ἐκ Φλωρεντίας, 5 Σεπτεμβρίου 1468).¹

Illustrissime et Serenissime Princeps. Paulo ante litteras ad Illustrissimam Dominationem tuam per nobilissimum Virum Nicodemum dedi. Et nunc etiam scribo. Quod quidem non importuni hominis ut puto, sed obbligati vehementer videbitur. Quid enim aliud benivolos servos absentes erga 5 suos dominos agere decet, quam et bene de illis sentire et etiam scribere? Quod si humanitatis etiam quipiam occurrat officium et illud addendum est, et una operatione plura officia sunt exercenda. Scripsi igitur ad Illustrissimam Dominationem tuam de Theodoro Rhaule filiolo nobilissimi 10 et preclarissimi viri domini Nicolai Rhaulis Issis, commendando illum serenitati tu pro qua etiam nonnulla nobilissimo viro Nicodemo imposui ut ea Serenitati referat tuae. Pro eodem etiam et nunc scribo et ipsum humanitati summe 15 serenissime dominationis tuę commendo. Est enim et pietatis opus et clementię Serenitatis tuę succurrere miseris, pr̄esertim talibus quos sub regia tutella vel educari vel vivere decet. Atque me non solum propter cetera multa, sed ob hoc etiam obligatum magisque obstrictum servum habebit perpetuo serenissima Dominatio tua, quam quidem exopto felicem 20 esse semper atque beatam. Ex Florentia V die Septembris.

Serenissime dominationis tuę.

*Servus Ioannis Argyropulus
Constantinopolitanus.*

¹ Σώζεται αύτόγραφος ἐν τῷ Archivio di Stato τοῦ Μεδιολάνου ἐν τῷ φακέλῳ Autografi. Uomini celebri. Argiropulo Giov. Φέρει δὲ ὅπισθεν τὴν διεύθυνσιν Illustrissimo et serenissimo Principi et domino domino F. dei gratia in-clyto Duei Mediolani etc.